«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ΄ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ϛ΄ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΖ΄. Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Αὐγούστου 1937 Ἀριθ. 1299

ΔΕΝ ΕΙΝΕ ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

Τί ἀξίζει ὁ καλὸς φίλος! Παραπάνω ἀπὸ ἀδελφόν. Ὅσοι εἶχαν ἀδελφοὺς καὶ τοὺς ἔχασαν προώρως, θεωροῦν ὡς σοβαρὸν ἀτύχημα τῆς ζωῆς των, ὅτι ὁ θάνατος τοὺς ἐστέρησε τῆς βοηθείας καὶ εὐχαριστήσεως, τὴν ὁποίαν παρέχει καθ᾿ ὅλον τὸν βίον ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν. Δὲν ἔχουν ἄδικον. Εἰς ἓν μόνον δὲν θὰ εἶχαν δίκαιον. Ἐὰν ἐφρόνουν, ὅτι ὁ ἀδελφὸς εἶνε ἀναντικατάστατος. Ὅσοι δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ἐγνώρισαν εἰλικρινεῖς φίλους καὶ συνεδέθησαν μετ᾿ αὐτῶν στενῶς, θὰ ἀντελήφθησαν βεβαίως, ὅτι ὁ φίλος δὲν εἶνε διόλου κατώτερος καὶ ὑποδεέστερος τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπάρχουν καὶ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ φίλος ἀποδεικνύεται πολυτιμότερος καὶ περισσότερον περιζήτητος.

Διὰ νὰ συνδεθῇς στενῶς μὲ τὸν ξένον καὶ ἄγνωστον ἄνθρωπον, σημαίνει ὅτι κάποια ἐσωτερικὴ συγγένεια καὶ ὁμοιότης ἐτράβηξε τὸν ἕνα πλησίον τοῦ ἄλλου. Καὶ ἡ ψυχικὴ αὐτὴ συγγένεια εἶνε πολὺ βαθυτέρα καὶ στενωτέρα ἀπὸ τὴν συγγένειαν τὴν σαρκικήν. Δημιουργεῖ οἰκειότητα, τὴν ὁποίαν συχνάκις δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀναπτύξῃ ἡ συγγένεια ἡ σαρκική. Καὶ χάρις εἰς αὐτὴν δύο ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι μέχρι πρὸ ὀλίγου ἦσαν τελείως ἄγνωστοι, συνεννοοῦνται ἀμέσως καὶ συμφωνοῦν καὶ ἐννοεῖ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ὡσὰν νὰ ἦσαν πρὸ πολλοῦ γνώριμοι καὶ οἰκεῖοι. Τοὐναντίον δὲ μόνη ἡ σαρκικὴ συγγένεια, ἐφ᾿ ὅσον δὲν συνυπάρχει μετ᾿ αὐτῆς καὶ ἡ πνευματικὴ τοιαύτη, εἶνε ἀνεπαρκὴς διὰ νὰ φέρῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἑνὸς πλησίον τῆς καρδίας τοῦ ἄλλου. Δι᾿ αὐτὸ δὲ συμβαίνει πολλάκις νὰ ἔχῃ κανεὶς μεγαλείτερον θάρρος μὲ τὸν φίλον του παρὰ μὲ τὸν ἀδελφόν του. Καὶ δὲν εἶνε ἀσύνηθες ὁ φίλος νὰ γνωρίζῃ ὅλα τὰ μυστικὰ τοῦ φίλου, τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἀγνοεῖ ὁλοτελῶς ὁ ἀδελφός. Οὔτε εἶνε σπάνιον νὰ διαφωνῇ κανεὶς καὶ νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ συνεννοηθῇ μὲ τὸν ἀδελφόν του, ἐνῷ συνδέεται ἁρμονικώτατα μὲ τὸν φίλον του.

Ἰδοὺ διατί καὶ ὁ σοφὸς Σολομῶν προτρέπει τὸν καθένα μας, ὅταν ἐμπέσῃ εἰς ἀτυχίαν τινά, νὰ προσφεύγῃ μᾶλλον εἰς τὸν φίλον του παρὰ εἰς τὸν ἀδελφόν του. «Εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν· κρείσσων φίλος ἐγγὺς ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν» (Παροιμ. κζ΄ 10). Σοῦ φαίνεται ἴσως ὑπερβολικόν. Εἰξεύρεις διατί; Διότι πιθανῶς οἱ ἀδελφοί σου εἶνε συγχρόνως καὶ φίλοι σου. Μαζὺ μὲ τὴν σαρκικὴν συγγένειαν συνυπάρχει καὶ κάποια συγγένεια ψυχική, ἡ ὁποία σᾶς συνδέει ἀκόμη περισσότερον. Καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ σου συμπίπτει οὕτω καὶ ἡ ἰδιότης τοῦ φίλου σου. Ἐὰν ὅμως δὲν συνυπάρχῃ καὶ ἡ ψυχικὴ αὐτὴ συγγένεια, τότε ὡρισμένως οὔτε σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἔχῃς τὸ θάρρος ν᾿ ἀπευθυνθῇς πρὸς τὸν ἀδελφόν σου κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀνάγκης σου ἢ τῆς δυστυχίας σου. Ἴσως πρὸς αὐτὸν προσωπικῶς νὰ μὴ αἰσθάνεσαι δυσκολίαν νὰ τοῦ φανερώσῃς, τί σοῦ συμβαίνει καὶ εἰς τί τὸν χρειάζεσαι. Ἀλλ᾿ ὅταν ἐνθυμηθῇς, ὅτι τώρα αὐτὸς ἀνήκει εἰς τὸ σπίτι του· ὅτι ὅταν θὰ ἔμβῃς ἐκεῖ, θὰ συναντήσῃς τὴν σύζυγόν του, τὴν πενθεράν του, τὴν γυναικαδέλφην του, τὰ τόσα ἄλλα πρόσωπα, ποὺ εἶνε μὲν τώρα οἰκεῖα εἰς ἐκεῖνον, ἀλλὰ εἰς σὲ εἶνε ἄγνωστα, θὰ καταλάβῃς ἀμέσως τὰ πόδια σου νὰ γίνωνται δυσκίνητα καὶ ἡ γλῶσσά σου νὰ δένεται καὶ νὰ ἀδυνατῇ νὰ ὁμιλήσῃ ἐλευθέρως.

Πρὸς τὸν φίλον; Ἡ μετ᾿ αὐτοῦ οἰκειότης σοῦ ἐπιτρέπει καὶ ἐν καιρῷ νυκτὸς ἀκόμη νὰ τὸν ἐξυπνήσῃς, διὰ νὰ τοῦ ζητήσῃς συνδρομήν. Καὶ δὲν θεωρεῖς, ὅτι ταπεινώνεσαι ἀπέναντί του, ἐὰν τοῦ εἴπῃς πᾶν ὅ,τι σοῦ συμβαίνει. Εἰξεύρεις διατί; Διότι ἔχεις πεποίθησιν, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἀντικρύσῃς ἄρνησιν καὶ ἀδιαφορίαν ἀλλὰ πάντοτε ἐνδιαφέρον θερμὸν καὶ συμπάθειαν μετ᾿ αὐτοθυσίας.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Η ΕΚ ΤΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΝΕΑ ΑΒΥΣΣΟΣ

Ὅτι τὸ ἔνστικτον δὲν ὀφείλεται εἰς συλλογιστικὴν ἐνέργειαν καὶ εἰς ἐνσυνείδητον σκέψιν τοῦ ὑπὸ τὴν ὤθησιν αὐτοῦ κινουμένου κτήνους δύναται διὰ πολλῶν νὰ βεβαιωθῇ καὶ ἀποδειχθῇ· θὰ παραθέσωμεν κατωτέρω παραδείγματά τινα, ἐκ τῶν ὁποίων δύναται πᾶς τις νὰ ἀντιληφθῇ τὴν φυσικὴν ἀναγκαιότητα παντὸς ἐνστίκτου (Πρβλ. Farges μν. ἔργ. σελ. 331, 430).

Ἐκ τῶν ὑμενοπτέρων διάφορα εἴδη τῶν σφηκιδῶν πρὶν ἢ ἀποθάνωσι, διανοίγουσιν ὀπάς, ὅπου ἀποθέτουσι τὰ ᾠά των. Ἀκολούθως πλησίον τῶν ᾠῶν των συσσωρεύουσι γρύλλους καὶ ἀράχνας, τὰς ὁποίας δὲν φονεύουσιν, ἀλλὰ μόνον παραλύουσι πλήττοντες αὐτὰς διὰ τοῦ κέντρου των

εἰς τὰ κυριώτερα γαγγλιακὰ των νεῦρα. Ἀκολούθως ἀποθνήσκουσι, πρὶν ἢ ἴδωσιν ἐκκολαπτομένους τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Οὗτοι ἐκκολαπτόμενοι εὑρίσκουσιν ἀμέσως τροφὴν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, ἐπαρκῆ διὰ νὰ συντηρήσῃ αὐτοὺς καθ' ὅλην τὴν περίοδον ἐκείνην, καθ' ἣν διαμένουσιν εἰς τὴν κατάστασιν τῆς νύμφης. Ὅτι τὰ ἔντομα ταῦτα ἐνεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τυφλῶς, χωρὶς συλλογιστικὴν σκέψιν, μόνον κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ψυχικοῦ αὐτοματισμοῦ, εἶνε ἔξω πάσης ἀμφιβολίας. Πρωτίστως ὁ τρόπος, καθ' ὃν παραλύουσι τὰ θύματά των, ἀποτελεῖ χειρουργικὴν ἐπέμβασιν τόσον ἐπιστημονικὴν καὶ λεπτήν, ὥστε οἱ ἐπιτηδειότεροι ἐπιστήμονες δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ τὴν ἐπιτύχωσι μὲ τὴν πρώτην δοκιμήν. Καὶ ὅμως τὰ ἔντομα ἐνεργοῦσιν αὐτὴν ἀλανθάστως. Ἐπὶ πλέον δὲν ἐξηγεῖται πῶς τὰ ἔντομα αὐτά, ἅτινα εἶνε καρποφάγα, θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνακαλύψωσιν, ὅτι οἱ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν ἐκκολαπτόμενοι ἀπόγονοί των θὰ εἶνε ζῷα σαρκοφάγα καὶ θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην ποσότητός τινος ζωϊκῶν προμηθειῶν διὰ νὰ συντηρηθῶσιν ἐπί τινα χρόνον. Ἡ θαυμασία λοιπὸν αὕτη πρόβλεψις τῶν ἐντόμων τούτων δὲν εἶνε καρπὸς συλλογισμοῦ καὶ σπουδῆς, ἀλλὰ τυφλοῦ τινος καὶ φυσικοῦ ἐνστίκτου.

Ἡ θήλεια νύμφη τοῦ ἱπποκανθάρου πρὶν ἢ μεταμορφωθῇ ἀνοίγει δι' ἑαυτὴν ὀπὴν τόσον μεγάλην, ὅσον εἶνε τὸ σῶμά της. Ἡ ἄρρην ὅμως νύμφη διανοίγει ὀπὴν διπλασίαν τοῦ μήκους τοῦ σώματος αὐτῆς. Καὶ ὅμως δὲν εἶνε εἰς θέσιν ἀκόμη νὰ γνωρίζῃ, ὅτι μετὰ τὴν μεταμόρφωσίν της πρόκειται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της νὰ ἀναπτυχθῶσι κεραῖαι τόσον μεγάλαι εἰς μῆκος, ὅσον εἶνε ὁλόκληρον τὸ λοιπὸν σῶμά της.

Ἐκ τῶν πτηνῶν ὁ κόκκυξ ὁ ᾠδικός, ὁ κοινῶς λεγόμενος κοῦκκος, τοποθετεῖ τὰ ᾠὰ αὐτοῦ εἰς ξένας φωλεάς. Αἱ φωλεαὶ ὅμως αὗται ἐκλέγονται μεταξὺ ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰ ᾠὰ παρουσιάζουσι μεγίστην ὁμοιότητα εἰς τὸν χρωματισμὸν καὶ τὰς διαστάσεις πρὸς τὰ τοῦ κούκκου, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἔμπειρος ἀκόμη φυσιολόγος νὰ μὴ δύναται νὰ διακρίνῃ αὐτά. Ἡ ἐκλογὴ αὕτη τῶν φωλεῶν, ἡ ὑπὸ τῆς θηλείας κούκκου ἐπιτυγχανομένη, προφανῶς δὲν ὀφείλεται εἰς πεφωτισμένην συλλογιστικὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ μόνον εἰς τυφλὸν ἔνστικτον. Διότι πρωτίστως ὁ κοῦκκος δὲν δύναται πολλάκις νὰ ἴδῃ τὸν χρωματισμὸν τῶν ᾠῶν τῆς φωλεᾶς, ἐντὸς τῆς ὁποίας ρίπτει τὰ ᾠά του.

Πολλαὶ μυῖαι ἀποθέτουσι τὰ ᾠά των εἰς τὰ χείλη τῶν ἵππων, ὁπόθεν καταβιβάζονται ταῦτα εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα αὐτῶν καὶ ἐκβάλλονται ἔπειτα μετὰ τῶν περιττωμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα αἱ νύμφαι αἱ ἐξερχόμεναι ἐκ τῶν ᾠῶν τούτων εὑρίσκουσι τὴν τροφὴν αὐτῶν. Προφανῶς καὶ ἡ ἐνέργεια αὕτη τῶν μυιῶν ὀφείλεται εἰς ἀσυνείδητον ἐνέργειαν τυφλοῦ ἐνστίκτου.

Θὰ ἠδύνατό τις πλῆθος ἀναρίθμητον τοιούτων παραδειγμάτων νὰ προσαγάγῃ, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται προδήλως, ὅτι τὸ ἔνστικτον δημιουργεῖ μὲν σκοπίμους ἐνεργείας, δὲν ὀφείλεται ὅμως παρὰ μόνον εἰς ἀνάγκην φυσικήν, οὐδέποτε δὲ εἰς σκέψιν ἐνσυνείδητον καὶ συλλογιστικὸν συνδυασμόν.

Τίποτε ἄλλο δὲν ἐκθέτει τόσον τὴν Θρησκείαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν εἰς τὰς κατηγορίας τῶν ἐχθρῶν της ὅσον τὴν ἐκθέτει ἡ δειλία καὶ ἡ ἀνθρωπαρέσκεια ὀπαδῶν της, ὅταν πρόκειται νὰ ὁμολογήσουν τὰς πεποιθήσεις των· ἡ ὀλιγοπιστία των, ὅταν πρόκειται ν' ἀποδείξουν ποίαν πεποίθησιν ἔχουν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ· ἡ ἐπαμφοτερίζουσα συμπεριφορά των, ἕνεκα τῆς ὁποίας ζητοῦν ν' ἀρέσουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν κόσμον· ἡ ἔλλειψις δικαιοσύνης καὶ ἀκριβείας εἰς τὰς συναλλαγάς των, τὰς δοσοληψίας των, τὰ ἐμπόριά των.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΟΥ ΕΞΙΛΑΣΜΟΥ

Ἡ μεγάλη ἡμέρα τοῦ ἐξιλασμοῦ ἐγίνετο τὴν δεκάτην ἡμέραν τοῦ ἑβδόμου μηνός. Ὅταν δὲ λέγωμεν ἕβδομον μῆνα, πρέπει νὰ μὴ ξεχάνωμεν, ὅτι ὁ πρῶτος μῆνας ἦταν ὁ Νισάν, ποὺ ἑωρτάζετο τὸ Πάσχα. Δηλαδὴ ἕβδομος μῆνας ἦταν ὁ ἰδικός μας Σεπτέμβριος. Εἰς τὰς δέκα Σεπτεμβρίου λοιπὸν κάθε χρόνον εἶχαν τὴν μεγάλην αὐτὴν ἑορτήν των οἱ Ἰσραηλῖται. Κατ' αὐτὴν ὅλοι ἐζητοῦσαν τὸ ἔλεος καὶ τὴν συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας των καὶ ἐπρόσφεραν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου τὴν μεγάλην θυσίαν τοῦ ἐξιλασμοῦ.

Τὴν θυσίαν αὐτὴν ἐπρόσφερε μόνος του ὁ ἀρχιερεύς. Ἀλλὰ προτήτερα ἐλούζετο καθαρὰ μὲ νερὸ καὶ ἔπλυνεν ὁλόκληρον τὸ σῶμα. Μετὰ τὸ λούσιμον δὲ αὐτὸ δὲν ἐφοροῦσε τὰ λαμπρά του καὶ ἐπίσημα ἄμφια, ἀλλ' ἀντὶ αὐτῶν ἐφοροῦσε ροῦχα λινὰ καὶ ὁλοκαίνουργα, λινὴ δὲ ἦτο καὶ ἡ ζώνη του, ἀκόμη δὲ καὶ ἡ μίτρα του. Ὅλα ταπεινὰ ἀλλὰ καὶ καθαρὰ συγχρόνως. Τίποτε τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπίσημον. Ὅλα ἁπλᾶ, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθερα ἀπὸ κάθε λέρα. Καὶ ἔτσι ντυμένος ὁ ἀρχιερεὺς ἐπροχωροῦσε μόνος του νὰ ἔμβῃ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, διὰ νὰ προσφέρῃ πρῶτον τὸ θυμίαμα, χωρὶς νὰ τὸν παρακολουθῇ κανεὶς οὔτε ἀπὸ κοντὰ οὔτε ἀπὸ μακρυά.

Ἡ λεπτομέρειαις αὐταῖς, ἀδελφέ μου, σοῦ ὑπενθυμίζουν μὲ τὸν συμβολισμόν τους πολλὰ ἀπὸ τὰ περιστατικὰ τῆς μεγάλης καὶ κοσμοσωτηρίου θυσίας, τὴν ὁποίαν ἐπρόσφερε δι' ἡμᾶς ὡς μέγας ἀρχιερεὺς ὁ αἰώνιος Λυτρωτής μας ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Πραγματικῶς. Ὅλαις βέβαια ἡ θυσίαις τοῦ Παλαιοῦ νόμου ἐσυμβόλιζαν τὴν θυσίαν τοῦ Γολγοθᾶ. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερον τὰ ὅσα ἐγίνοντο κατὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν τοῦ ἐξιλασμοῦ γύρω ἀπὸ τῆς θυσίαις, ποὺ ἐπρόσφερεν ὁ ἀρχιερεύς, μᾶς ὑπενθυμίζουν τὴν μεγάλην ἀρχιερατικὴν προσφορὰν καὶ ἀναφορὰν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μόνος Του καὶ αὐτὸς ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Γολγοθᾶν. Τὸν ἐγκατέλειψαν ὅλοι. Δὲν ἐσυντροφεύετο εἰς τὸν θάνατόν Του καὶ εἰς τὴν θυσίαν Του ἀπὸ κανένα. Δὲν ἐσταυρώθηκε ἄλλος κανεὶς μαζύ Του, ἐκτὸς ἀπὸ δύο κακούργους λῃστάς, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν εἶμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς κανενὸς τὸν νοῦν ἡ ὑποψία, ὅτι ἐβοήθησαν τὸν μέγαν καὶ αἰώνιον ἀρχιερέα νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ σωτήριον ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ συνετέλεσαν καὶ αὐτοὶ εἰς τοῦτο εἰς τὸ παραμικρόν. Ἐπροχώρησε μόνος Του ταπεινός, πρᾶος, ἁπλοῦς, ἀπογυμνωμένος ἀπὸ τὴν δόξαν τῆς θεότητός Του, χωρὶς νὰ φέρῃ κανένα δεῖγμα τοῦ μεγάλου ἀξιώματός Του. Μόνον του ἔνδυμα ἦτο ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀνέλαβε, διὰ νὰ κρύψῃ ὑποκάτω ἀπὸ αὐτὴν τὴν θείαν Του φύσιν. Ἀλλ' ἡ φύσις αὐτή, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς Λόγος ἐφοροῦσε, καὶ μὲ τὴν ὁποίαν ἐπροχώρησε διὰ νὰ προσφέρῃ τὴν ἀρχιερατικήν Του θυσίαν, μολονότι ἦταν θνητὴ καὶ ταπεινὴ καὶ πτωχή, ὡς φύσις ἀνθρωπίνη, δὲν ἦταν ὅμως καὶ μολυσμένη καὶ ἀκάθαρτος καὶ ἁμαρτωλή, ὅπως ἔκαμε τὴν φύσιν μας ὁ πρῶτος γενάρχης, ὁ Ἀδὰμ μὲ τὸ ἁμάρτημά του. Ὁ μέγας καὶ αἰώνιος Ἀρχιερεύς μας ἔφερε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν πλυμένην, λευκήν, ἀμόλυντον, ἀχραν-

τον, ἐπειδὴ ἦταν ἀναμάρτητος, ὁ μόνος ἀναμάρτητος μεταξὺ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ποῦ νὰ βγῇ ἐμπρός Του ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου; Καὶ ποῦ μποροῦσε νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ἄσπιλον καὶ σὰν τὸ χιόνι λευκὴν καθαρότητα τοῦ μεγάλου μας Ἀρχιερέως;

Δὲν βλέπεις; Ὅσον καὶ ἂν ἐπλύνετο ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ νόμου, ἐκαθάριζε μὲν μὲ τὸ νερὸ τὸ σῶμά του, ἀλλ' ἡ ψυχή του ἔμενεν ἁμαρτωλή. Δι' αὐτὸ ἡ πρώτη θυσία, ποὺ ἐπρόσφερε κατὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν τοῦ ἐξιλασμοῦ, ἦταν θυσία περὶ ἁμαρτίας, τὴν ὁποίαν ἐπρόσφερε διὰ τὸν ἑαυτόν του. Καὶ ἐζητοῦσε δι' αὐτῆς νὰ ἐξιλεωθῇ πρῶτα αὐτὸς μὲ τὸν Θεόν, διὰ νὰ εἱμπορέσῃ ὕστερον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μεσίτης διὰ τὴν ἐξιλέωσιν καὶ ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ. Τί ἠμποροῦσεν ὅμως νὰ τοῦ κάμῃ τὸ αἷμα τοῦ μόσχου, τὸν ὁποῖον ἐθυσίαζεν; Ἠμπορεῖ αἷμα ζώου νὰ καθαρίσῃ καὶ ἐξαγνίσῃ ἀνθρωπίνην ψυχήν;

Ἀλλ' ὁ μεγάλος μας Ἀρχιερεύς, ἀναγνῶστά μου, εἶνε ὁλοκάθαρος καὶ εἰς τὴν ψυχήν, ὅπως εἶνε καὶ εἰς τὸ σῶμα. Λευκὸς σὰν τὸ χιόνι. Καθαρὸς τόσον, ὥστε ἡ ἁγνότης τῆς ψυχῆς Του ἀστράπτει σὰν τὸν ἥλιον. Δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ προσφέρῃ πρῶτον δι' ἰδικαῖς Του ἁμαρτίαις. Διότι ἰδικαῖς Του ἁμαρτίαις δὲν ἔχει. Καὶ ἂν θυσιάζεται, θυσιάζεται ὡς ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ἄμωμος, ἀναμάρτητος καὶ ἅγιος, διὰ νὰ σωθῶμεν ἡμεῖς.

Ἀλήθεια! Πόσον εὐτυχεῖς εἴμεθα, ποὺ ἔχομεν τέτοιον Ἀρχιερέα! Πόσον εὐλογημένοι καὶ χαριτωμένοι γινόμεθα μὲ τὴν λειτουργίαν καὶ προσφοράν Του! Ἀρχιερεὺς ἄκακος, ἀμίαντος, δίκαιος, ἅγιος, συγχρόνως καὶ ἡνωμένος εἰς ἓν πρόσωπον μὲ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ. Πῶς εἶνε δυνατὸν ἡ ἀρχιερατεία Του νὰ μὴ εἶνε ἀποτελεσματικὴ καὶ κοσμοσωτήριος;

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

36. *Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.*

Ἐκεῖνος, ποὺ πιστεύει εἰς τὸν υἱόν, ἔχει ἀπὸ τὸν παρόντα βίον ζωὴν αἰώνιον· ἐκεῖνος δὲ ποὺ διὰ τῆς ἀπιστίας ἀπειθεῖ εἰς τὸν υἱὸν δὲν θὰ ἴδῃ ποτὲ τὴν μακαρίαν ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπάνω του.

Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱόν. *Ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ ἐκτίθενται αἱ συνέπειαι τοῦ ὑπερτάτου μεγαλείου καὶ τῆς καθολικῆς ἐξουσίας τοῦ Υἱοῦ· αἱ συνέπειαι, ἃς ἔχει διὰ τοὺς ἀνθρώπους τὸ «πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ».*

ὁ πιστεύων.... ὁ ἀπειθῶν. *Ὁ ἐνεστὼς σημαίνει πρᾶξιν κατ' ἐξακολούθησιν γινομένην. Οὔτε ἁπλῆ πίστις ἐφάπαξ ἐκδηλωθεῖσα, ἀλλὰ μὴ συνεχισθεῖσα, ἀρκεῖ νὰ δώσῃ τὴν ζωήν, οὔτε ἁπλῆ ἀπιστία καὶ ἀπείθεια, μὴ παραμείνασα ἄκαμπτος, θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ὀργήν.*

ἔχει ζωήν. *Ὁ ἐνεστὼς δηλοῖ ὅτι ὁ πιστὸς ἤδη ἀπὸ τοῦ παρόντος κατέχει τὴν ζωήν. Ἡ πίστις εἰς τὸν Υἱὸν ἐχορήγησεν εἰς αὐτὸν ταύτην. Κατέχων ὅμως ἀπὸ τοῦ παρόντος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πρώτας ἐκδηλώσεις αὐτῆς, θ' ἀπολαύσῃ τὴν πλήρη καὶ ἔνδοξον ἐκδήλωσιν αὐτῆς ἐν τῷ μέλλοντι.*

ζωὴν αἰώνιον. *«Ζωὴ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐστὶν ὁ Μονογενής...εἰσοικίζεται δὲ πάντως ἡμῖν διὰ τῆς πίστεως...ζωοποιήσει τοιγαροῦν ὁ Χριστὸς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν, ὡς αὐτὸς ὑπάρχων κατὰ φύσιν ζωὴ καὶ λοιπὸν κατοικῶν ἐν αὐτοῖς» (Κύριλ.). «Ζωὴ αἰώνιός ἐστι καὶ λέγεται ἡ ζωὴ ἡ μακαρία, ἡ ἁγιοπρεπής» (Ζιγαβ.), τὴν ὁποίαν ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ κοινωνίας καὶ ἑνώσεως ἡμῶν λαμβάνομεν.*

ὁ ἀπειθῶν. *Ἡ ἀπιστία καὶ ὡς ἐξωτερικὴ ἐκδήλωσις τῆς θελήσεως, ὡς ἀποστασία.*

οὐκ ὄψεται. *Ὁ μέλλων ἀντιτίθεται πρὸς τὸν ἐνεστῶτα **«ἔχει»**=ὄχι μόνον τώρα δὲν ἔχει οὗτος ζωήν, ἀλλὰ δὲν θὰ ἔχῃ ποτέ, οὔτε ὅταν ἡ ζωὴ αὕτη ἐκδηλωθῇ κατὰ τὸν μέλλοντα βίον ὑπὸ τὴν τελείαν της μορφήν. Ἡ αἰωνία ἀποξένωσις καὶ ἀποδοκιμασία τῶν πεισμόνως ἀπιστούντων μαρτυρεῖται σαφῶς διὰ τοῦ εἰς μέλλοντα χρόνον ῥήματος τούτου.*

οὐκ ὄψεται ζωήν. *«Οὐκ ἔφη ζωὴν οὐχ ἕξειν αὐτόν· ἐγερθήσεται γὰρ τῷ κοινῷ τῆς ἀναστάσεως νόμῳ· ἀλλὰ ζωὴν οὐκ ὄψεσθαί φησιν, τουτέστιν, οὐδ' ὅσον εἰς θεωρίαν ψιλὴν τῆς τῶν ἁγίων ἐφίξεται ζωῆς... ἄγευστος διαμενεῖ τῆς ἐν εὐφροσύναις διαγωγῆς· ζωὴ γὰρ ὄντως ἐκείνη· τὸ δὲ ἐν κολάσεσιν ἀναπνεῖν, θανάτου παντὸς ἀνιαρώτερον» (Κύριλ.).*

ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. *Περὶ ὀργῆς ἐρχομένης ὡμίλησεν ὁ Πρόδρομος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ κατὰ τοὺς Συνοπτικούς (Ματθ. γ' 7, Λουκ. γ' 7). Λέγει ὀργὴν «ταῖς τῶν ἁγίων εὐθυμίαις τὴν τῶν ἀσεβῶν ἀντιδιαστέλλων κόλασιν, καὶ ζωὴν μὲν ἀποκαλῶν τὴν ὄντως ζωὴν ἐν δόξῃ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τὰς δὲ ἐπὶ τοῖς ἀσεβοῦσιν αἰκίας ὀργὴν τοῦ Θεοῦ» (Κύριλ.).*

μένει. *Ἀντιθέτως πρὸς τὸν μέλλοντα ὄψεται, ἔχομεν ἐνταῦθα ἐνεστῶτα «δηλῶν ὅτι οὐδέποτε ἀπ' αὐτοῦ ἀποστήσεται... ὅτι διηνεκὴς ἡ κόλασις... καὶ δεικνὺς ὅτι ἐνιζάνει αὐτῷ διηνεκῶς» (Χρυσόστ.). Τὸ **αἰώνιον**, ὅπερ εἶπε περὶ τῆς ζωῆς τῶν πιστευόντων, ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐνεστῶτος μένει.*

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ „ΖΩΗΣ,,

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ

Τόμος ἕκτος

Ἐξεδόθη καὶ ὁ ἕκτος τόμος τοῦ Μουσ. Πανδέκτου, περιλαμβάνων τὸ 6' μέρος τοῦ Μηνολογίου, ἤτοι τὰ ἰδιόμελα, δοξαστικά, ἀπολυτίκια κλπ. τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου. Ἡ αὐτὴ ἐπιμέλεια περὶ τὸν καταρτισμὸν τῆς ὕλης καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκτύπωσιν χαρακτηρίζει καὶ τὸν τόμον τοῦτον, ὁ ὁποῖος, ὁμοῦ μετὰ τῶν προηγουμένων, εἶνε ἀπαραίτητον ἀπόκτημα παντὸς ἱεροψάλτου καὶ σπουδαστοῦ τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς.

Ὁ ἕκτος τόμος ἀποτελεῖται ἐκ 363 σελ. καὶ τιμᾶται ἄδετος δρ. 90, πανόδετος δρ. 110. Προστίθενται ταχ/κὰ Ἐσωτερικοῦ δρ. 12 διὰ τὰ ἄδετα, δρ. 13 διὰ τὰ πανόδετα. Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν τὰ ταχ/κὰ εἶνε σχεδὸν τριπλάσια. Παραγγελίαι μετὰ τῆς ἀξίας καὶ τῶν ταχ/κῶν ἀποστέλλονται πρὸς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ζωῆς», Ἱπποκράτους 3, Ἀθήνας (1).

ΗΘΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Η ΣΟΦΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ἡ παιδεία εἶναι τρανὴ ἀπόδειξις τῆς ἀγάπης τῶν γονέων πρὸς τὰ παιδιά των. Καὶ παρ᾽ ὅλους τοὺς κόπους καὶ τοὺς πόνους, τοὺς ὁποίους αὐτὴ περιλαμβάνει, οἱ γνήσιοι γονεῖς ἐπιμένουν εἰς αὐτήν, διότι γνωρίζουν, ὅτι μόνον δι᾽ αὐτῆς τὰ παιδιά των θ᾽ ἀναδειχθοῦν αὔριον ἄνθρωποι «πεπαιδευμένοι» καὶ θὰ ζήσουν τὴν ἀνωτέραν ζωὴν τοῦ μορφωμένου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, ὅπως ἀνεπτύξαμεν εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα, χρησιμοποιεῖ ὡς παράδειγμα ὁ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος, γράφων πρὸς τοὺς πάσχοντας καὶ θλιβομένους Χριστιανοὺς τοὺς ἐξ Ἑβραίων, διὰ νὰ δείξῃ ταύτην τὴν ἀλήθειαν· ὅτι καὶ ὁ Θεός, ὅπως καὶ οἱ γονεῖς, χρησιμοποιεῖ τὸν πόνον καὶ τὰ δεινὰ τῆς παρούσης ζωῆς ὡς εἶδος παιδαγωγικῆς ῥάβδου, μαστιγώνων καὶ ἐλέγχων καὶ παιδεύων πάντα ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον παραδέχεται υἱόν Του καὶ τὸν ὁποῖον ἡ πατρικὴ ἀγάπη Του ἐνδιαφέρεται νὰ παιδαγωγήσῃ. Μόνον δὲ ὅσοι ἐλησμόνησαν τὴν ὑψηλὴν τιμήν, ποὺ ἔλαβαν, ὅταν ἔγιναν Χριστιανοὶ καὶ ἄρα τέκνα Θεοῦ· ὅσοι ἔχασαν τὴν συνείδησιν τῆς υἱότητος, ἡ ὁποία τοὺς συνδέει μὲ τὸν Θεόν, δυσανασχετοῦν καὶ ἀγανακτοῦν διὰ τὴν παιδείαν ταύτην.

Ἀλλὰ τὸ παράδειγμα τῆς παιδείας, τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι γονεῖς χρησιμοποιοῦν εἰς τὰ τέκνα των, μόνον μέχρις ἑνὸς σημείου μᾶς δίδει ἰδέαν τῆς παιδείας τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τὰ τέκνα Του. Πέραν τούτου τὸ πρωτότυπον εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνώτερον τοῦ παραδείγματος. Πέραν τούτου παρουσιάζεται ἀσύγκριτος ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ἡ παιδεύουσα διὰ τοῦ πόνου πρὸς σκοπὸν ὕψιστον. Διότι —λέγει ὁ θεόπνευστος Ἀπόστολος εἰς τὴν περίφημον ταύτην περὶ «παιδείας Κυρίου» διδασκαλίαν του—οἱ μὲν ἄνθρωποι γονεῖς, εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς παιδικῆς μας ἡλικίας, «κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον»· μᾶς ἐπαίδευον, ὅπως εἰς αὐτοὺς ἐφαίνετο ἀρεστόν· καὶ μᾶς ἐτιμώρουν, ὅταν αὐτοὶ ἐνόμιζαν ὅτι εἶναι περίστασις τιμωρίας. Ἀλλ᾽ ἐφέροντο ὀρθῶς;

Δυστυχῶς. Εἶναι τόσον σύνηθες τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ ὁ τρόπος καὶ ὁ σκοπὸς τῆς παιδείας τῶν γονέων εἶναι ἐσφαλμένος. Καὶ πολλὰ παιδιὰ ἐπλήρωσαν ἀκριβὰ τὰ σφάλματα τῆς παιδείας, ποὺ ἐχρησιμοποίησαν δι᾽ αὐτὰ οἱ γονεῖς των. Ἀποτελοῦν σπουδαῖα κεφάλαια τῆς σημερινῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἡ λεγομένη «ἐπαγγελματικὴ κατεύθυνσις», τὴν ὁποίαν πρέπει οἱ γονεῖς νὰ δώσουν εἰς τὰ παιδιά των, παρακολουθοῦντες τὰς κλίσεις των καὶ ἐγκαίρως διορθώνοντες καὶ κατευθύνοντες αὐτάς· ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ τὰ παιδαγωγικὰ μέσα—ἔλεγχοι, ποιναί, καιρὸς καὶ τρόπος χρήσεως αὐτῶν—ποὺ ἁρμόζουν εἰς ἕκαστον χαρακτῆρα, διὰ νὰ μορφωθῇ. Διότι οἱ γονεῖς εἶναι ἄνθρωποι καὶ ἄρα εὐκόλως πλανώμενοι. Οὔτε τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις ἔχουν πολλοὶ ἀπὸ αὐτούς, οὔτε τὴν πρέπουσαν σύνεσιν καὶ διάκρισιν, διὰ νὰ ἐφαρμόζουν τὸ πράγματι ὀρθὸν καὶ δίκαιον εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν των. Τιμωροῦν πολλάκις ὅταν θὰ ἔπρεπε νὰ χαϊδέψουν καὶ χαϊδεύουν ὅταν θὰ ἔπρεπε νὰ τιμωρήσουν. Ποίας δὲ συνεπείας ἔχει μία τοιαύτη παιδαγωγία, δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ἐκτεθῇ ἐδῶ. Εἶναι ἄνθρωποι οἱ γονεῖς, μὲ ἀδυναμίας περισσοτέρας πολλάκις ἀπὸ τὰς τῶν παιδιῶν των. Καὶ τιμωροῦν συχνά, ὄχι διὰ νὰ παιδαγωγήσουν, ἀλλὰ διὰ νὰ δώσουν διέξοδον εἰς τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργήν των, εἰς τὸ πεῖσμα καὶ τὴν παραφοράν των· διὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὸν προσβληθέντα ἐγωϊσμόν των καὶ τὴν ἐκδικητικὴν ὁρμήν των, τὴν ἰδιοτροπίαν των καὶ τὴν ἀπαίτησιν παθῶν ἰδικῶν των. Δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς ἀρνηθῇ ἀγάπην πρὸς τὰ παιδιά των—δὲν πρόκειται περὶ τῶν διεστραμμένων ἐκείνων γονέων, ποὺ ἔχασαν τὸ φυσικὸν φίλτρον, τὸ ὁποῖον τόσον ἀκμαῖον ὑπάρχει καὶ εἰς τὰ ζῷα—ἀφοῦ δι᾽ αὐτὰ κοπιάζουν καὶ μοχθοῦν ὅλην τὴν ζωήν των. Ἀλλὰ δὲν ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην σοφίαν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περιπτώσεις—καὶ δὲν εἶναι ὀλίγαι—κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀγάπη τῶν γονέων πρὸς τὰ παιδιά των καὶ ἡ ὅλη παιδεία, τὴν ὁποίαν χρησιμοποιοῦν δι᾽ αὐτά, εἶναι συνδυασμένη μὲ τὴν ἰδιοτέλειαν. Παιδαγωγεῖ τὸ παιδί του ὄχι σύμφωνα μὲ τὸ ἀληθινὸν συμφέρον τοῦ παιδιοῦ, σύμφωνα μὲ τὸν ἀληθινὸν προορισμόν του, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὰς ἰδιοτελεῖς βλέψεις τὰς ἰδικάς του, εἰς τὰς ὁποίας καλεῖται τὸ παιδὶ νὰ δουλεύσῃ αὔριον.

Ἀλλ᾽ ἐδῶ μᾶς καλεῖ ὁ θεῖος Παῦλος νὰ θαυμάσωμεν τὴν σοφὴν παιδείαν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ πόνου, τῶν θλίψεων, τῶν ἐναντιοτήτων τῆς παρούσης ζωῆς χρησιμοποιεῖ εἰς ἡμᾶς τὰ τέκνα Του. Ὁ Θεός, λέγει, «παιδεύει ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ». Ἡ σοφία Του εἶναι ἄπειρος, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ ποτὲ ὑποψία, μήπως ἀγνοῇ τὸ συμφέρον κανενὸς ἀπὸ τὰ πολυπληθῆ τέκνα Του. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγάπη Του ἐπίσης, ὥστε νὰ μὴ ἠμπορῇ ποτε νὰ τεθῇ ζήτημα ἰδιοτελείας—τί ἔχει νὰ κερδίσῃ ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Θεός;—νὰ μὴ γίνῃ ποτὲ λόγος διὰ συμφέρον ἰδικόν Του, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸ συμφέρον τὸ ἰδικόν μας. «Τοῦτό ἐστιν εἰλικρινὴς ἀγάπη, καὶ ὄντως ἀγάπη, λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος· ὅταν μηδὲν ὄντες τῷ φιλοῦντι χρήσιμοι, φιλώμεθα παρ᾽ αὐτοῦ. Φιλούμεθα γάρ, οὐχ ἵνα λάβῃ, ἀλλ᾽ ἵνα δῷ». Ἰδιαιτέραν ὅμως σπουδαιότητα ἔχει ἐδῶ ἡ φράσις «τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ». Θέλει ὁ Παῦλος νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἡ παιδεία, ποὺ χρησιμοποιεῖ δι᾽ ἡμᾶς ὁ Θεός, εἶναι μὲν σοφὴ καὶ ἀλάνθαστος, ἀλλ᾽ εἶναι καὶ ἁγία. Οὔτε ἀπὸ τυφλὸν φίλτρον—ἀπὸ τὸ ὁποῖον πολλάκις σκοτίζονται οἱ γονεῖς καὶ ἀφίνουν κατ᾽ οὐσίαν ἀπαίδευτα τὰ παιδιά των—ἐμποδίζεται, οὔτε ἀπὸ πάθη ἁμαρτωλὰ νοθεύεται. Θυμός, ἰδιοτροπία, παραφορά, μνησικακία, ἐκδίκησις, ἐγωϊστικὴ φιλοτιμία καὶ τὰ παρόμοια πάθη, δὲν ἔρριψάν ποτε οὐδὲ μακρυνὴν σκιὰν εἰς τὴν ἁγιότητα τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν εἶναι δυνατόν ποτε νὰ κινήσουν ὁπωσδήποτε τὴν ἐνέργειαν Αὐτοῦ διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς τὰ τέκνα Του παιδείαν. Εἶναι παιδεία σοφή, στοργική, ἁγία!

Μᾶς κατευθύνει δὲ «εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ». Χρησιμοποιεῖ τὰ ἄριστα μέσα διὰ τὸν ὕψιστον σκοπόν. Τί σημασίαν ἔχει ἂν ἡ παιδεία Του δημιουργῇ πόνον καὶ προκαλῇ στεναγμοὺς καὶ ῥαντίζῃ μὲ δάκρυα τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας; Τὸ μέγιστον δι᾽ ἡμᾶς γεγονὸς εἶναι, ὅτι οὐδεμία ἄλλη τοῦ κόσμου τούτου παιδεία, ἔστω καὶ ἂν πρόκηται νὰ καταρτίζῃ τὸν παιδευόμενον διὰ θρόνον βασιλικόν, δύναται νὰ ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τοιαύτην θέσιν καὶ ὠφέλειαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ «παιδεία Κυρίου», ἡ τελουμένη διὰ τοῦ πόνου καὶ τῶν δεινῶν τῆς ζωῆς. Σκοπὸς τῆς «παιδείας Κυρίου» εἶναι νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν

ἁμαρτίαν, νὰ μεταδώσῃ εἰς τὰ τέκνα τὴν ἁγιότητα τοῦ πατρός. Πῶς ἄλλως θὰ ἀποδειχθῶμεν γνήσια τέκνα τοῦ Θεοῦ, ἐὰν δὲν ἀποκτήσωμεν τὰ χαρακτηριστικά Του; Ἡ φυσιογνωμία τῶν γονέων, ἀποτυπουμένη εἰς τὰ πρόσωπα τῶν τέκνων των, εἶναι ἀπόδειξις τῆς γνησιότητός των. Καὶ ἐδῶ φυσιογνωμία καὶ χαρακτηριστικὸν ἐξαίρετον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἁγιότης. Αὐτὴ λοιπὸν πρέπει νὰ γίνῃ γνώρισμα τῶν τέκνων Του. Σκοπὸς τῆς παιδείας τελικὸς εἶναι νὰ ἀποκαταστήσῃ ἅγια τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ πλησίον τοῦ πατρός των. Τώρα εἶναι ξενητευμένα εἰς τὴν γῆν. Πρέπει νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν οὐράνιον εὐτυχίαν τοῦ πατρός των. Τοῦτο εἶναι τὸ ὕψιστον συμφέρον. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ θεόπνευστος ἀπόστολος Παῦλος λέγει ὅτι ὁ Θεὸς «παιδεύει ἐπὶ τὸ συμφέρον». Καὶ ὅπως ἐπεξηγεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, «παιδεύει, πάντα ποιεῖ, πάντα σπουδάζει, ὥστε γενέσθαι ἡμᾶς δεκτικοὺς τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ».

Ἐδῶ εἶναι ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τοῦ πόνου. Ὅταν ἡ πεποίθησις, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πάνσοφος καὶ φιλόστοργος πατέρας, ὁ ὁποῖος «παιδεύει ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ», ριζώσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Χριστιανοῦ, ὁ πόνος γίνεται πλέον δι' αὐτὸν τὸ ἀληθινὸν στάδιον τῆς δόξης. Αἱ «παρειμέναι χεῖρες καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα», λέγει ὁ Ἀπόστολος, θὰ ἀνορθωθοῦν. Θάρρος καὶ δύναμις θὰ μεταδοθῇ εἰς τὸν λιπόψυχον. Παρηγορία καὶ εἰρήνη θὰ ἐκχυθῇ εἰς τὴν ψυχήν του. Σταθερὰ προσπάθεια καὶ συνεχὴς πορεία εἰς τὸν δρόμον τοῦ καθήκοντος θὰ ἀποτελέσῃ τὸ σύνθημα τοῦ βίου του.

Σημαία λοιπὸν καὶ καύχημά μας ἂς γίνῃ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. Εἶμαι παιδὶ τοῦ Θεοῦ. Ἐκπαιδεύομαι εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ πόνου. Μὲ τὴν βοήθειάν Του θὰ δώσω ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις. Θὰ γίνω μέτοχος τῆς ἁγιότητος τοῦ πατρός μου!

ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. ΙΑ' Ματθ. ιη' 23—25).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 62.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ΙΑ', Α' Κορ. θ' 2—12).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 505.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Ἕνα δικαίωμα τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἕνα καθῆκον τῶν πιστῶν χριστιανῶν ὑποδεικνύει εἰς τὴν σημερινήν του περικοπὴν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ποῖον εἶνε τὸ δικαίωμα τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου; Νὰ ζοῦν μὲ ἔξοδα τῶν χριστιανῶν. Καὶ ποῖον τὸ καθῆκον τῶν χριστιανῶν; Νὰ τρέφουν καὶ νὰ συντηροῦν τοὺς διδασκάλους τοῦ Εὐαγγελίου. Δὲν καταφεύγει εἰς θεωρίας μεγάλας καὶ ἐπιχειρήματα πολλὰ διὰ νὰ μᾶς πείσῃ περὶ τούτου. Μᾶς καλεῖ νὰ ἀκούσωμεν τὴν φωνὴν τῶν πραγμάτων καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Τί λέγουν τὰ πράγματα; Ὅτι κάθε ἄνθρωπος ποὺ ἐργάζεται, κατὰ φυσικὸν λόγον ζῇ καὶ πρέπει νὰ ζῇ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του. Μερικὰ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα
πρὸς κ. ΙΩΑΝ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ
Ἱπποκράτους 189
ΑΘΗΝΑΣ (7)

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ἐρωτήματα ποὺ θέτει ὁ Ἀπόστολος δίδουν σαφῆ καὶ καθαρὰν τὴν ἀπάντησιν. «Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; ἐρωτᾷ ὁ Παῦλος· τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;» Κανείς. Διότι καὶ ὁ στρατιώτης ἐκστρατεύει μὲ ἔξοδα τοῦ κράτους του καὶ ὁ ἀμπελουργὸς τρώγει ἀπὸ τὰς σταφυλὰς τοῦ ἀμπελῶνός του καὶ ὁ βοσκὸς πίνει ἀπὸ τὸ γάλα τῶν προβάτων του. Καὶ θὰ γίνῃ ἐξαίρεσις εἰς τὸν ἐργάτην τοῦ Εὐαγγελίου; Ὄχι. Ἀλλ' ὅπως κάθε ἐργάτης ζῇ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του, κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ ἐργάτης θὰ ζήσῃ ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον. Οἱ Χριστιανοί, τοὺς ὁποίους ἐξυπηρετοῦν οἱ διδάσκαλοι τοῦ Εὐαγγελίου, χρέος καὶ καθῆκον ἔχουν νὰ τρέφουν καὶ συντηροῦν αὐτούς. Τοῦτο ἐπιβάλλουν τὰ πράγματα. Ἀλλὰ τοῦτο διδάσκει καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ὁ Παῦλος μᾶς ὑπενθυμίζει τοὺς θεοπνεύστους τοῦ Μωϋσέως λόγους· «οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα», δὲν θὰ φράξῃς τὸ στόμα τοῦ βοὸς ποὺ ἀλωνίζει. Ἀλλὰ τί ἐννοεῖ ἡ παραγγελία αὐτὴ τοῦ Θεοῦ; Ὁ Ἀπόστολος ἐπεξηγεῖ: «Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ, ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι». Δηλαδή, ὁ ἐργάτης τῆς γῆς, ποὺ μὲ ἐλπίδα καλλιεργεῖ αὐτὴν καὶ σπείρει καὶ ἀλωνίζει μετὰ ταῦτα, εἶνε δίκαιον νὰ ἀπολαμβάνῃ τοὺς καρποὺς ποὺ περιμένει. Καὶ ὁ ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ δίκαιον εἶνε νὰ ἀπολαμβάνῃ καὶ αὐτὸς τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του.

Καὶ πολὺ δικαίως. Διότι ποῦ ἐργάζεται ὁ ἱερεύς, ὁ διδάσκαλος, ὁ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου; Εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τί ἐπιδιώκει; Τὸν φωτισμὸν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς Κοινωνίας. Καὶ τὴν περιστολὴν τοῦ κακοῦ. Καὶ τὸν ἐξαγιασμὸν τῶν ψυχῶν. Μὲ ἕνα λόγον· τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχουν χρησιμώτεροι ἐργάται ἀπὸ αὐτούς; Ὄχι. Καὶ ἐπιτρέπεται λοιπὸν οἱ ἐργάται αὐτοὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ νὰ μένουν ἔρημοι προστασίας, νὰ στεροῦνται, νὰ πεινοῦν, νὰ γυμνητεύουν; Ποτέ. Ἐὰν ἐργάζωνται, πρέπει καὶ νὰ τρέφωνται. Ἐὰν κοπιάζουν καὶ μοχθοῦν καὶ δαπανοῦν τὴν ζωήν των ὅλην εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς σωτηρίας ἔργον, πρέπει καὶ νὰ ἀμείβωνται. Δὲν θὰ προσφέρουν εἰς αὐτοὺς οἱ ἄπιστοι. Δὲν θὰ δείξουν ἐνδιαφέρον οἱ ἀλλόθρησκοι. Ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ θὰ φροντίσωμεν δι' αὐτούς. Δι' ἡμᾶς ἐργάζονται. Καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τοὺς δώσωμεν καὶ τὴν τροφὴν καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ τὴν κατοικίαν. Ἂς ἀφήσωμεν λοιπὸν τὰς προφάσεις, τὰς μικρολογίας, τὰς δυστροπίας. Πάντοτε ἂς ἀντηχοῦν εἰς τὰ ὦτά μας οἱ λόγοι τοῦ θεορρήμονος Παύλου· «Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;» Διότι ἱερὸν καθῆκόν μας

καὶ ἐντολὴ Θεοῦ εἶνε νὰ προσφέρωμεν τὰ σωματικὰ ἀγαθὰ εἰς ἐκείνους ποὺ ἐργάζονται διὰ νὰ μᾶς δώσουν τὰ πνευματικὰ ἀγαθά.

2.—Εἴπομεν ὅμως, ὅτι τοῦτο ποὺ εἶνε καθῆκον διὰ τοὺς χριστιανούς, εἶνε συγχρόνως καὶ δικαίωμα τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα δὲν εἶνε καθῆκον. Δηλαδὴ τὸ καθῆκόν του ποτὲ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραβῇ ὁ χριστιανός. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὰ δικαιώματά του. Ὁ χριστιανός—καὶ πρὸ παντὸς ὁ ἱερεύς, ὁ ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου—καλεῖται πολλάκις νὰ παραβλέψῃ, νὰ θυσιάσῃ τὰ νόμιμα δικαιώματά του. Τέλειον παράδειγμα καὶ εἰς τοῦτο παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς αὐτὸς ὁ Παῦλος. Εἶχε δικαίωμα νὰ μὴ ἐργάζεται διὰ τὴν συντήρησίν του. Εἶχε δικαίωμα καὶ ἐξουσίαν νὰ τρέφεται ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἔτρεφε πνευματικῶς. Εἶχεν ἀκόμη ἐξουσίαν νὰ φέρῃ μαζῇ του καὶ χριστιανὴν γυναῖκα διὰ νὰ ὑπηρετῇ αὐτὸν καὶ τοὺς συνεργούς του κατὰ τὰς περιοδείας.

Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἔλεγε πρὸς ἐκείνους ποὺ συχνὰ τὸν κατηγόρουν ὅτι δὲν ἦτο γνήσιος ἀπόστολος. «Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου καὶ Κηφᾶς; Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι;» Ναί. Ἀφοῦ τὸ ἔκαμναν ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι, ἀφοῦ οἱ λεγόμενοι ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου δὲν τὸ ἐθεώρουν ἄτοπον, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ Πέτρος τὸ ἐθεώρει ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον, κάλλιστα ἠμποροῦσε καὶ ὁ Παῦλος νὰ τὸ θέσῃ εἰς ἐφαρμογήν. Καὶ ὅμως δὲν τὸ ἐφήρμοσεν! «Οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν», διακηρύττει σήμερον ὁ μέγας τοῦ Εὐαγγελίου ἐργάτης. Ἐθυσίασεν αὐτὸς καὶ ὁ Βαρνάβας τὸ δικαίωμά του αὐτό. Ἐπροτίμησε νὰ ἐργάζεται καὶ διὰ τὴν τροφήν του, νὰ κακουχῆται, νὰ κουράζεται, νὰ αὐτοϋπηρετῆται, τὰ πάντα νὰ ὑποφέρῃ. Διὰ ποῖον λόγον; Τὸ φανερώνει ὁ ἴδιος. «Ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ». Διὰ νὰ μὴ παρεμβάλωμεν ἐμπόδια εἰς τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Διὰ νὰ μὴ ἀναχαιτίσωμεν τὴν πρόοδον τοῦ Εὐαγγελίου. Διὰ νὰ μὴ δώσωμεν λαβὴν παρεξηγήσεως εἰς ὅσους μᾶς κατηγοροῦν.

Ναί. Εἶνε λεπτόν, πολὺ λεπτὸν τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως καὶ πᾶσα ἐκκλησιαστικὴ διακονία. Διότι ὑπάρχουν χριστιανοὶ μὲ ἀδύνατον τὴν πίστιν καὶ ἀσθενῆ τὴν συνείδησιν. Αὐτοὶ εὔκολα παρεξηγοῦν καὶ σκανδαλίζονται, ὅταν βλέπουν τοὺς ἐργάτας τῆς Ἐκκλησίας νὰ διεκδικοῦν καὶ νόμιμα ἀκόμη δικαιώματά των. Ὑπάρχουν ἐπὶ πλέον ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Δὲν ἡσυχάζουν αὐτοί. Δὲν ἀδρανοῦν. Παρακολουθοῦν μὲ προσοχὴν τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ζητοῦν ἀφορμάς. Καὶ δημιουργοῦν ἐπεισόδια. Καὶ φαντάζονται σκάνδαλα, διὰ νὰ διαβάλουν ἱερεῖς, νὰ συκοφαντήσουν ἀρχιερεῖς, νὰ μειώσουν τὸ κῦρος τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ παρασύρουν εἰς τὴν πλάνην, νὰ ρίψουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, νὰ ἀπομακρύνουν τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ ματαιώσουν τὸ σωτήριον ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Τί ἀπαιτοῦνται εἰς τὰς περιστάσεις αὐτάς; Θυσίαι! Μεγάλαι θυσίαι. Θυσίαι δικαιωμάτων. Θυσίαι τυχηρῶν. Θυσίαι καὶ στερήσεις καὶ ταλαιπωρίαι καὶ κακουχίαι καὶ περιορισμοί. Διότι ὅταν ὁ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ὁ τελετουργὸς τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ φιλονεικῇ διαρκῶς διὰ τὴν μισθοδοσίαν, ὅταν διεξάγῃ ἀγῶνας διὰ τὰ τυχηρά, ὅταν φοιτᾷ εἰς κέντρα κοσμικά, ὅταν συναναστρέφεται πρόσωπα ὕποπτα, ὅταν παρακάθηται εἰς συμπόσια καὶ πολυδάπανα δεῖπνα, δίδει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶνε ἕνας ἄνθρωπος κοσμικός, τὸν ὁποῖον ἐνδιαφέρει τὸ χρῆμα καὶ ἑλκύει ἡ ματαιότης τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Δὲν οἰκοδομεῖ τότε. Δὲν ὠφελεῖ. Τότε σκανδαλίζει. Τότε κρημνίζει. Τότε φθείρει τὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ. Ἀντιθέτως δέ, περιφρόνησις τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου, θυσία ἐνίοτε καὶ τῶν νομίμων δικαιωμάτων, περιορισμοὶ καὶ στερήσεις, ἐξαίρουν καὶ ἀναδεικνύουν τὸν ἐργάτην τοῦ Χριστοῦ. Τότε εἶνε κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ «οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ». Τότε φωτίζει, στηρίζει, ἑλκύει εἰς Χριστόν, ἁγιάζει ψυχάς. Τότε ὁδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν Θεόν, διὰ νὰ εὕρουν αὐτοὶ μὲν τῆς αἰωνίου ζωῆς τὴν μακαριότητα καὶ εὐτυχίαν, αὐτὸς δὲ πλήρη καὶ τέλειον τὸν μισθὸν τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ ἀρετῆς του.

ΣΤΗΛΗ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ο ΖΗΛΙΑΡΗΣ

Ὁ Βασιλάκης ἐκάθητο ἐμπρὸς εἰς τὸ τραπέζι, ὅπου εἶχε ὅλα τὰ βιβλία του καὶ τὰ τετράδιά του. Κοντά του ἐκάθητο ἡ μητέρα του, ἡ κυρία Εὐθαλία, καὶ ἐκρατοῦσε στὸ χέρι της ἕνα ἐργόχειρο. Τὴν ὥρα ἐκείνη ὁ Βασιλάκης εἶχε ἀνοίξει τὸ βιβλίο καὶ ἐδιάβαζε μὲ δυνατὴ φωνὴ τὴν ὡραία ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ. Ὁ Ἰωσὴφ ἦταν πολὺ καλὸς νέος. Ἀγαποῦσε πολὺ τὸν Θεὸν καὶ εἶχε εἰς Αὐτὸν τὴν ἐλπίδα του. Ἀγαποῦσε πολὺ καὶ τοὺς γονεῖς του καὶ ἦταν πρόθυμος νὰ κάνῃ ὅ,τι τοῦ ἔλεγαν. Ἀγαποῦσε καὶ τοὺς ἀδελφούς του καὶ ἦταν ἕτοιμος πάντοτε νὰ τοὺς ὑπηρετῇ. Ἀλλὰ οἱ μεγαλύτεροι ἀδελφοί του δὲν ἦσαν ἄνθρωποι καλοί. Ἐπειδὴ ἔβλεπαν ὅτι ὁ γέρων-πατέρας των ἀγαποῦσε ἰδιαιτέρως τὸν Ἰωσήφ, αὐτοὶ τὸν ἐζήλευαν καὶ δὲν ἤθελαν νὰ τὸν βλέπουν στὰ μάτια των. Δι' αὐτό, μία ἡμέρα ποὺ εὑρίσκοντο μακρυὰ ἀπὸ τὸ σπίτι των καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα των, ἔπιασαν τὸν ἀδελφόν των, τὸν Ἰωσήφ, τὸν ἔδεσαν καὶ τὸν ἐπούλησαν σὲ μερικοὺς ξένους ἐμπόρους ποὺ ἐπήγαιναν στὴν Αἴγυπτο. Ἔτσι οἱ φθονεροὶ ἀδελφοὶ ἐπέτυχαν τὸ σχέδιό των, νὰ διώξουν ἀπὸ κοντά των τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἦσαν εὐχαριστημένοι. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐπροστάτευσε τὸν Ἰωσήφ. Καὶ ἔτσι σὲ λίγο καιρὸ ὁ Ἰωσὴφ ἔφθασε νὰ γίνῃ εἰς τὴν Αἴγυπτο γενικὸς διοικητὴς ὅλου τοῦ κράτους, δεύτερος μετὰ τὸν βασιλέα. Καὶ ὅταν ἦλθαν κάποτε οἱ ἀδελφοί του ν' ἀγοράσουν σιτάρι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἀναγκάσθηκαν νὰ πέσουν καὶ νὰ προσκυνήσουν τὸν Ἰωσὴφ ὡς βασιλέα. Καὶ ὅταν ἔπειτα ὁ Ἰωσὴφ ἐφανερώθηκε εἰς αὐτούς, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἀδελφός των, ποὺ εἶχαν πουλήσει, τοὺς ἔπιασε φόβος καὶ ἐντροπὴ διὰ τὸ μεγάλο κακὸ ποὺ τοῦ εἶχαν κάμει.

Ὁ Βασιλάκης ἐσταμάτησε ὀλίγον. Καὶ τότε ἡ μητέρα του τὸν ἐρώτησε·

—Αἴ, πῶς σοῦ φαίνονται τὰ ἀδέλφια τοῦ Ἰωσήφ;

—Ἦσαν πολὺ κακοὶ ἄνθρωποι, ἀπήντησε ὁ Βασιλάκης.

—Ξεύρεις ὅμως ποῖα παιδιὰ ὁμοιάζουν μὲ αὐτοὺς τοὺς κακοὺς ἀδελφούς;

Ὁ Βασιλάκης δὲν ἀπήντησε. Καὶ τότε ἡ κυρία Εὐθαλία τοῦ λέγει·

—Θὰ σοῦ τὸ εἰπῶ ἐγώ. Ὅποιο παιδὶ ζηλεύει τὰ ἀδέλφια του καὶ στενοχωρεῖται, ὅταν βλέπῃ νὰ ἀγαποῦν ἐκεῖνα πολὺ οἱ γονεῖς του, αὐτὸ ὁμοιάζει πολὺ μὲ τοὺς κακοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Ἰωσήφ.

Ὁ Βασιλάκης ἐκοκκίνησε ὀλίγο, ἐκατέβασε τὰ μάτια του καὶ ἔμεινε συλλογισμένος. Αὐτὰ τὰ λόγια τῆς μητέρας του ἐκατάλαβε ὅτι ἐταίριαζαν καὶ σ' αὐτόν. Διότι καὶ αὐτὸς πολλαῖς φοραῖς ἐζήλευε τὰ ἄλλα ἀδέλφια του καὶ ἰδίως τὴν ἀδελφούλα του, ποὺ ἦταν πιὸ μικρὴ ἀπὸ ὅλα τὰ ἀδέλφια. Πολλαῖς φοραῖς ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα ἔδειχναν ἰδιαίτερη ἀγάπη στὸ μικρό των κοριτσάκι. Τότε ὁ Βασιλάκης ἐστενοχωρεῖτο, ἐκατέβαζε τὰ μοῦτρα καὶ ἔμενε ἀμίλητος. Καὶ ἂν ἔκαναν νὰ περιποιηθοῦν καὶ αὐτόν, ἐθύμωνε καὶ δὲν ἤθελε νὰ δεχθῇ καμμία περιποίησι. Καὶ δὲν ἦταν μόνον αὐτό. Καὶ στὸ σχολεῖο ποὺ ἐπήγαινε ὁ Βασιλάκης ἦταν ὁ μεγαλύτερος ζηλιάρης. Ὅταν ἕνας συμμαθητής του ἔπαιρνε μεγάλο βαθμὸ καὶ τὸν ἐπαινοῦσε ὁ δάσκαλος, τότε ὁ Βασιλάκης ἐλυπεῖτο φοβερὰ καὶ ἀρκεταῖς ἡμέραις δὲν ἠμποροῦσε νὰ μιλήσῃ καθόλου μὲ τὸν συμμαθητή του αὐτόν. Δι' αὐτὸ τώρα ἡ μητέρα του, ἡ κυρία Εὐθαλία, εὑρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ τοῦ εἰπῇ πόσῳ κακὸν πρᾶγμα εἶνε ἡ ζήλεια.

—Τί συλλογίζεσαι λοιπόν, Βασιλάκη; Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὡραία ἱστορία ποὺ ἐδιάβασες πιστεύω νὰ ἐκατάλαβες πόσο κακὸ ἐλάττωμα εἶνε ἡ ζήλεια καὶ ὁ φθόνος. Βλέπεις ὅτι ἀπὸ τὸν φθόνο των τὰ ἀδέλφια τοῦ Ἰωσὴφ ἔφθασαν καὶ στὸ ἔγκλημα. Δὲν ἐλυπήθηκαν οὔτε τὸν ἀδελφό των, ποὺ δὲν τοὺς ἔφταιξε σὲ τίποτε, οὔτε τὸν γέρω-πατέρα των. Ἐτόλμησαν νὰ πουλήσουν τὸν ἀδελφό των, μόνον καὶ μόνον διότι ἐζήλευαν τὰ καλὰ ποὺ εἶχε.

Ὁ Βασιλάκης ἄκουγε σιωπηλὸς μὲ κατεβασμένα τὰ μοῦτρα. Ἐκατάλαβε ὅτι πράγματι ὡμοίαζε καὶ αὐτὸς ἀρκετὰ μὲ τοὺς φθονεροὺς ἐκείνους Ἑβραίους.

—Λοιπόν, ἐπανέλαβε ἡ κυρία Εὐθαλία, ἀπὸ τώρα ποὺ εἶσαι μικρὸς πρέπει νὰ πολεμήσῃς αὐτὸ τὸ μεγάλο ἐλάττωμα. Πρέπει νὰ μάθῃς νὰ ἀγαπᾷς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πρὸ πάντων βέβαια τοὺς ἀδελφούς σου. Ἐὰν ἔχῃ ὁ ἀδελφός σου ἕνα καλό, αὐτὸ πρέπει νὰ εἶνε χαρὰ διὰ σένα. Ἀντὶ νὰ λυπᾶσαι καὶ νὰ στενοχωρῆσαι δι' αὐτό, δὲν εἶνε προτιμότερον νὰ εἶσαι χαρούμενος καὶ εὐχαριστημένος; Ἅμα λοιπὸν βλέπεις ἢ ἀκούεις ἕνα καλὸ διὰ τοὺς ἄλλους, προσπάθησε νὰ χαίρῃς καὶ σὺ καὶ παρακάλει τὸν Θεὸν στὴν προσευχή σου νὰ τοῦ δίνῃ κάθε καλό. Ἔτσι θὰ εἰμπορέσῃς σιγά—σιγὰ νὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὸ φθόνο καὶ νὰ ἔχῃς μέσα στὴν ψυχή σου ἀγάπη σὲ ὅλους καὶ χαρά.

Ὁ Βασιλάκης δὲν ἀπήντησε τίποτε. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ὅμως ἐκείνη δὲν τοῦ ἔφευγε ἀπὸ τὸ νοῦ ἡ διαγωγὴ τῶν φθονερῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ. Καὶ ἔδειξε σὲ πολλαῖς περιστάσεις ὅτι ἐπροσπαθοῦσε πράγματι νὰ μὴ ζηλεύῃ καὶ νὰ στενοχωρῆται, ἀλλὰ νὰ χαίρῃ καὶ αὐτὸς διὰ τὰ καλὰ τῶν ἄλλων.

Ὅλοι ὅσοι μελετοῦν τὴν «Ζωὴν» καὶ ὠφελοῦνται ἐξ αὐτῆς, ἔχουν καθῆκον νὰ συνιστῶσιν αὐτὴν καὶ εἰς ἄλλους, συντελοῦντες οὕτω εἰς τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Τοιαύτη φροντὶς ἀποτελεῖ καὶ τὴν καλλιτέραν ἀντίδρασιν ἐναντίον τῆς ἐξαπλώσεως τῶν ἀνηθίκων ἀναγνωσμάτων.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Εὐθὺς ὡς ὁ Νέρων ἀπήντησε δι' ἐλαφρᾶς κλίσεως τῆς κεφαλῆς εἰς τοὺς χαιρετισμοὺς τῶν αὐλικῶν, οἱ ὁποῖοι γονατιστοὶ τὸν ἀνέμεναν, τὰ βλέμματά του προσέπεσαν εἰς τὸν Τιγγελιανὸν καὶ τὸν Λικίνιον, οἱ ὁποῖοι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀντήλλασσαν χαμηλοφώνως ὀλίγαις λέξεις. Μὲ ὕφος ἐν μέρει πειρακτικόν, ἐν μέρει σοβαρὸν εἶπεν:

—Ἆ Τιγγελιανέ, Λικίνιε, κάτι ψιθυρίζετε. Τί συμβαίνει, ἔ; Ποία προδοσία ἐναντίον μου, ἔ; Καὶ τὸ ταχύ, κρύφιον καὶ φοβισμένον βλέμμα του ἐστράφη ἀνήσυχον ἀπὸ τὸν ἕνα εἰς τὸν ἄλλον, ἐνῷ τὸ βαρὺ διπλὸ πηγοῦνί του ἐκινεῖτο ἀπὸ νευρικὸν τρόμον.

—Προδοσία; Ὄχι Καῖσαρ, ἀπήντησεν ὁ Τιγγελιανὸς γονατιστὸς καὶ μὲ σκυμμένο κεφάλι. Εἶπα ἁπλῶς ὅτι, ἂν ἡ σεπτὴ μήτηρ σου δὲν σὲ ἔκανεν αὐτοκράτορα τῆς Ρώμης, ἡ θεσπεσία φωνή σου θὰ ἔδιδεν εἰς σὲ τὴν ἐξουσίαν ἐφ' ὅλου τοῦ κόσμου.

Μόλις ἤκουσε τὸ ὄνομα τῆς μητρός του, τὴν ὁποίαν εἶχε δολοφονήσει ὁ Νέρων, ἀνεπήδησε καὶ ἀνετρίχιασεν ἐλαφρῶς, ἀλλ' ἡ ματαιοδοξία του ἐκολακεύθη ἀπὸ τὸν ἔπαινον τὸν ἀποδοθέντα μετὰ τόσης δαψιλείας εἰς τὴν φωνήν του καὶ εἶπεν:

—Ἆ ναί, ναί! Ἠμπορῶ νὰ τραγουδῶ. Ἀκόμη καὶ οἱ κατήγοροί μου τὸ παραδέχονται. Εἶμαι καλλιτέχνης, ἔ;

—Πράγματι, ναί. Ὁ Ἀπόλλων πρέπει νὰ ἀφήνῃ τὴν λύραν του, ὅταν ὁ Νέρων ψάλλῃ, ἦτο ἡ δουλικὴ ἀπάντησις.

Ὅσον χονδροειδὴς καὶ ἂν ἦτο αὐτὴ ἡ ὑπερβολή, δὲν ἐφαίνετο ὑπερβολικὴ εἰς τὸν Νέρωνα, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μίαν στάσιν γελοίαν, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει χαριτωμένην καὶ ἀνεφώνησεν:

—Ὁ Ἀπόλλων! Ἆ ναί.... Ἕνα ἄγαλμά μου χρυσό, ὁλόχρυσο σὰν τοῦ Ἀπόλλωνος! Θὰ διατάξω νὰ μοῦ τὸ κάμουν. Φρόντισε σὺ γι' αὐτό, Τιγγελιανέ. Τότε ὁ νοῦς του ἐστράφη γρήγορα εἰς ἄλλο ζήτημα καὶ εἶπε μὲ φωνὴν ἔντονον.

—Τιγγελιανέ, ἐκείνη ἡ σύζυγος τοῦ Γεραμάντη προσέβαλε τὴν αὐτοκράτειράν μας, τὴν ἀγαπητήν μας Ποππαίαν.

—Ἐτόλμησε νὰ κάμῃ τέτοιο πρᾶγμα; ἠρώτησεν ὁ Τιγγελιανὸς μὲ προσποιητὴν φρίκην, ἐνῷ ὅλοι οἱ αὐλικοὶ ἐκυττάζοντο μὲ πλαστὴν ἔκπληξιν.

—Ἠρνήθη νὰ παραστῇ εἰς τὴν ἑορτήν της, τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν ὄργια, ἐσυνέχισεν ὁ Νέρων. Ἡ λεπτὴ ὑγεία της τὴν ἠμπόδισε νὰ παρευρεθῇ. Θὰ τῆς θεραπεύσωμεν τὴν λεπτότητά της. Φρόντισε νὰ εἰδοποιηθῇ ὁ Γεραμάντης, ὅτι μόνη ἡ ἀπουσία του ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμον ἠμπορεῖ νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ἀπουσίαν τῆς συζύγου του ἀπὸ τὸ συμπόσιον τῆς Ποππαίας. Πές του νὰ ἀνοίξῃ ὁ ἴδιος τῆς φλέβες του ἀπόψε ἂν εὑρίσκεται εἰς τὴν ζωήν, ὅταν ἀνατείλῃ ἡ αὐγή, ὄχι μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρη ἡ οἰκογένειά του θὰ ἀποθάνῃ, προτοῦ δύσῃ ὁ ἥλιος. Φρόντισε γι' αὐτὸ Τιγγελιανέ, μὴ ἀμελήσῃς.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Θρησκεία καὶ Κράτος.

Εἰς μίαν συνέντευξιν, τὴν ὁποίαν ὁ Ὑφυπουργὸς τοῦ Τύπου κ. Νικολούδης ἔδωκεν ἐν Παρισίοις πρὸς ἐγχώριον ἐφημερίδα, καὶ τῆς ὁποίας τὰ κυριώτερα μέρη ἀνεδημοσίευσεν ὁ παρισινὸς «Χρόνος», καθώρισε κατὰ τρόπον ἐπιγραμματικὸν τὴν μορφὴν τοῦ νέου ἑλληνικοῦ κράτους καὶ τὴν θέσιν του ἀπέναντι τῶν θεμελιωδῶν θεσμῶν τῆς ἀνθρωπότητος: «Δὲν θεοποιοῦμεν τὸ νέον Κράτος, εἶπεν ὁ κ. Ὑφυπουργός. Θέλομεν νὰ προσδώσωμεν εἰς αὐτὸ τὴν ἁρμόζουσαν θέσιν καὶ τὸ κῦρός του, ἀφίνοντες εἰς τὰ ἄτομα ν' ἀναπτύξουν ἐλευθέρως τὸ ἠθικόν των καὶ τὴν προσωπικότητά των. Μόνον Κράτος, ἀποτελούμενον ἀπὸ παρόμοια ἄτομα, δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ Ἔθνος κατ' ἀνώτερον τρόπον».

Αἱ δηλώσεις αὐταὶ εἶναι ἄξιαι ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Διότι διερχόμεθα ἐποχὴν μεγάλων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν μεταβολῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης, ζητοῦντα νὰ στηρίξουν ἑαυτὰ ἐπὶ νέων βάσεων καὶ ἐπιχειροῦντα εἶδος ἀναδημιουργίας, ἀντιμετωπίζουν ἐμμέσως ἢ ἀμέσως καὶ τὸ ζήτημα τῆς Θρησκείας, τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ μορφώσεως τοῦ λαοῦ. Καὶ εἴδομεν οὕτως εἰς πλείονα τοῦ ἑνὸς Κράτη, ἀντιθέτων δὲ πολιτικῶν κατευθύνσεων καὶ μορφῶν διοικήσεως, τὸν μὲν Χριστιανισμὸν τιθέμενον ὑπὸ διωγμὸν ἐμφανῆ ἢ συγκεκαλυμμένον, τὸ δὲ Κράτος τεῖνον νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ἐκείνου ἐν τῇ συνειδήσει τῶν λαῶν, θεοποιοῦν ἑαυτὸ καὶ εἰσάγον μίαν νεοειδωλολατρείαν. Τὸ Κράτος μας, λοιπόν, καὶ εἰς τὸ οὐσιῶδες τοῦτο ζήτημα δὲν ἐμιμήθη ξένα πρότυπα, ἀλλ' ἔταμε τὴν ὑπὸ τῆς ἱστορίας του διαγεγραμμένην ὁδόν· τὴν χριστιανοελληνικήν, τὴν σφυρηλατηθεῖσαν διὰ συνεργασίας αἰώνων μεταξὺ χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὴν θέτουσαν τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν ὡς πνευματικὸν ὁδηγὸν καὶ μορφωτικὴν χαρακτήρων δύναμιν. Διότι μόνον ἄτομα, διαπλασσόμενα εἰς χρηστοὺς πολίτας ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἐλευθέρως δρώσης, εἶναι δυνατὸν ν' ἀποτελέσουν Κράτος ἰσχυρὸν καὶ πολιτισμὸν ἀληθῆ καὶ μόνιμον.

Διόρθωσις ἢ ἀντικατάστασις.

Ἀνεγράφη εἰς τὰς ἐφημερίδας ἡ εἴδησις ὅτι τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον πρόκειται νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς συγγραφεῖς τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως νὰ ἐπιφέρουν τροποποιήσεις εἰς αὐτά. Καὶ εἰδικῶς τοὺς τῶν Νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων, τῆς Βιολογίας, τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Γεωγραφίας.

Ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου εἶναι βεβαίως καλὴ ἀπαρχὴ τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ, ἡ μόνη ἴσως ἐπιτρεπομένη ὑπὸ τῆς παρούσης περιστάσεως, τῆς παραμονῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους. Ἐλπίζομεν ὅμως νὰ μὴ σταματήσῃ ἕως ἐδῶ. Διότι δὲν ἀρκεῖ διόρθωσις βιβλίων, τῶν ὁποίων ἡ βάσις καὶ τὸ ὅλον πνεῦμα εἶναι ξένον πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν. Ἐπὶ παραδείγματι τὰ «Στοιχεῖα ἀνθρωπολογίας» τοῦ Π. Γ. Τσίληθρα (1935) εἶναι συντεταγμένα ἐπὶ καθαρῶς ὑλιστικῆς βάσεως. Ψυχὴ καὶ ψυχικαὶ λειτουργίαι ἐξετάζονται μὲ τὴν μονιστικὴν ὑλιστικὴν ἀντίληψιν τοῦ Χαῖκελ, ἡ ὁποία ἐτάφη ὑπὸ τῆς Ἐπιστήμης. Ἀντὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου νὰ περιλάβῃ ἀναντιρρήτους ἐπιστημονικὰς ἀληθείας, παρέταξε θεωρίας, τὰς ὁποίας ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους ζητεῖ νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς μαθητάς. Τὰ «Στοιχεῖα τῆς Γενικῆς Βιολογίας» τοῦ Θρ. Βλησίδου (1934) διδάσκουν διὰ μακρῶν τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως. Καὶ μολονότι ὁ συγγραφεὺς ὁμολογεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἀποδείξεις τῆς θεωρίας ταύτης, ἡ ὁποία παρεξηγηθεῖσα ἐχρησιμοποιήθη ὡς ὅπλον κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐν τούτοις ἐπιμένει εἰς αὐτήν. Παρατάσσει τὰ γνωστὰ ὑπὲρ αὐτῆς ἐπιχειρήματα καὶ χαρακτηρίζει ταῦτα ὡς «ἐνδείξεις, αἱ ὁποῖαι μᾶς ὠθοῦν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς θεωρίας ταύτης». Ἀγνοεῖ ὅμως ἢ ἀποφεύγει νὰ σημειώσῃ καὶ τὰς ἀντιθέτους ἐνδείξεις, ὑπὸ μεγάλων ἐπιστημόνων ὑποστηριχθείσας. Εἰδικῶς δὲ τὰ περὶ τῆς γενέσεως τῶν ψυχικῶν φαινομένων γράφει κατὰ τρόπον, τὸν ὁποῖον καὶ ὁ φανατικώτερος ὑλιστὴς θὰ ἐθεώρει ὑπερβολικόν. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὰ «Στοιχεῖα ἀνθρωπολογίας» τοῦ Ἰ. Σαρρῆ (1934), ὅπου αἱ ἐξελικτικαὶ θεωρίαι—καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ὑλιστικωτέραν, τὴν μονιστικήν, ἀντίληψιν—παρατάσσονται καὶ ὁ συγγραφεὺς βεβαιώνει ὅτι «ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἦτο ἄλαλος»—φαίνεται ὅτι τὸν εἶδεν ὁ ἴδιος—καὶ ἡ ψυχὴ μόνον «ὑποτίθεται» ὑπάρχουσα.

Τὸ ἐκπληκτικὸν εἶναι ὅτι καὶ ἡ Ἱστορία ὑπεχρεώθη νὰ περιλάβῃ τὰς θεωρίας ταύτας. 57 ὅλαι σελίδες τῆς «Ἀρχαίας Ἱστορίας» τῶν Χ. Θεοδωρίδου καὶ Δ. Λαζάρου (πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς πρώτης τάξεως τοῦ Γυμνασίου, δηλ. παιδιῶν 11 ἐτῶν) διατίθενται διὰ νὰ ἐκτεθοῦν δαρβινιστικαὶ καὶ νεοδαρβινιστικαὶ θεωρίαι. Σελίδες δὲ ὁλόκληροι διὰ τὸ κρανίον τοῦ Neanderthal *μὲ τὴν σχετικὴν εἰκόνα, καὶ ἄλλα ἀνόητα φαντασιοκοπήματα διὰ τὴν γένεσιν τῆς ἰδέας τῆς ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς.*

Εἶναι, λοιπόν, δυνατὸν νὰ διορθωθοῦν ἁπλῶς τοιαῦτα βιβλία, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀποβληθοῦν ὁλοτελῶς ἀπὸ τὸν σχολικὸν περίβολον, διὰ ν' ἀντικατασταθοῦν μὲ βιβλία ἀποπνέοντα τὴν ἀλήθειαν;

Τὰ μυστηριώδη προβλήματα.

Αἱ κατὰ τὴν ὁλικὴν ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου, τὴν γενομένην τὴν 8ην Ἰουνίου, ληφθεῖσαι φωτογραφίαι ἀπὸ ὕψους 25-30 χιλιάδων ποδῶν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χόρβαρδ καὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ Μουσείου τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, παρουσιάζουν τὸν ἥλιον μὲ περίβλημα, ἀποτελοῦν περὶ αὐτὸν εἶδος ἀτμοσφαίρας. Ἡ ἀνακάλυψις δὲ αὕτη, ἐὰν αἱ φωτογραφίαι ἀποδειχθοῦν ἀναμφισβήτητοι, ἀνατρέπει τὰς περὶ συνθέσεως τοῦ ἡλίου μέχρι τοῦδε κρατούσας θεωρίας.

Ἄγγλος ἀστρονόμος ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων, εἰς δηλώσεις μακρὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶπεν, ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη θέτει ἐν ἀμφιβόλῳ τὰ συμπεράσματα τοῦ Ἀϊνστάϊν καὶ κατέληξεν ὡς ἑξῆς: «Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὅσον μεγαλυτέρα γίνεται ἡ ἐπαφή μας μὲ τὸ ἄγνωστον, τόσον μυστηριωδέστερα παρουσιάζονται τὰ προβλήματά του, ἡ αὔξησις δὲ τῶν γνώσεών μας δὲν σημαίνει ἀναγκαίως καὶ ὅτι μανθάνομεν περισσότερα πράγματα»!

Καὶ ὅμως. Καθ' ὃν χρόνον οἱ μεγάλοι ἐπιστήμονες ἐκφράζονται μὲ τόσον δισταγμὸν διὰ τὰς ἀνακαλύψεις τῆς ἐπιστήμης καὶ διὰ τὴν σχέσιν αὐτῆς μὲ τὰ μυστηριώδη ζητήματα, οἱ ἡμιμαθεῖς καταργοῦν τὴν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ λύουν μὲ μίαν μονοκονδυλιὰν τὰ μυστηριώδη περὶ Θεοῦ καὶ ψυχῆς ζητήματα. Οἱ δὲ συγγραφεῖς τῶν ἑλλην. σχολικῶν βιβλίων εἰσάγουν μετὰ πάσης εὐκολίας καὶ εἰς τὰ βιβλία, ὡς ἐπιστημονικὰς ἀληθείας, τὰς ἀναποδείκτους καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἐγκαταλειπομένας θεωρίας, τὰς ἀνατρεπούσας τὴν εἰς Θεὸν πίστιν καὶ τὴν ἐκ τῆς πίστεως ταύτης πηγάζουσαν ἠθικήν.

Ἐπιστήμων πιστὸς μέχρι θανάτου.

Διὰ μακρῶν ἠσχολήθη ὁ παγκόσμιος Τύπος μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀποθανόντος τὸν παρελθόντα μῆνα Ἰταλοῦ μεγάλου ἐφευρέτου Γουλιέλμου Μαρκόνι.

Ὁ Μαρκόνι, ἀκολουθῶν τὴν γραμμήν, τὴν ὁποίαν τὰ μεγαλύτερα πνεύματα ἐβάδισαν, τὴν συνδυάζουσαν τὴν θρησκευτικὴν πίστιν μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν, ἀπὸ νεαρᾶς ἀκόμη ἡλικίας ἐπανελάμβανεν εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν ὅτι προσπαθεῖ «νὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ». Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς αὐτὸν κυρίως ἀνήκει ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ἄνευ σύρματος τηλεγράφου. Ὅταν δὲ εἰσήγαγεν εἰς τὴν ραδιοφωνίαν τὰ βραχέα κύματα, αἱ πρῶται φράσεις τὰς ὁποίας δι' αὐτῶν ἐξέπεμψεν, ἦσαν αἱ τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς: «Γεννηθήτω τὸ θέλημά Σου—ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ». Ἐπὶ πλέον εὐχαρίστως ἐδέχθη νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς μέλος τῆς ὑπὸ τοῦ νῦν Πάπα ἱδρυθείσης ἐσχάτως ἐπιστημονικῆς Ἀκαδημίας, τῆς περιλαμβανούσης τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον ὁμολογοῦντας πίστιν εἰς Χριστὸν μεγάλους ἐπιστήμονας. Συχνὰ δὲ ἐκοινώνει τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψίν του εἰς τὸν Πάπαν, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, πάλιν εὗρε τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀποδώσῃ δόξαν εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἐφευρέσεις του. Συνδυάζων τὸ ψαλμικὸν ῥητὸν μὲ τὰς ἐφευρέσεις του εἶπεν: «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, τὰ δὲ αἰθέρια κύματα ὑμνοῦν Αὐτὸν μὲ ἀκαταπαύστους δοξολογίας».

Τύποις «ΖΩΗΣ«—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι